

‘Hem detectat que hi ha pares helicòpter, pares piconadora, pares guardaespalles, pares mànager i pares entrepà’

Entrevista a la periodista i autora d'alguns llibres d'educació més venuts dels últims anys

<https://www.vilaweb.cat/noticies/eva-millet-hem-detectat-que-hi-ha-pares-helicop-ter-pares-piconadora-pares-guardaespatlles-pares-manager-i-pares-entrep-entrevista-hipernens-educacio-hiperpaternitat/>

Eva Millet (fotografia d'Oriol Bäbler).

Pere Cardús

14.03.2018

La periodista Eva Millet va publicar el 2016 un llibre que va esdevenir un èxit de vendes: *Hiperpaternidad, del modelo mueble al modelo altar* (Plataforma Editorial, 2016). La seva crítica al model de súper-pares, plena d'ironia i exemples reals, va causar sensació i un debat intens. Dos anys després, aquest febrer, Millet escriu una segona part de les seves reflexions, consells i propostes: *Hiperniños: ¿Hijos perfectos o hipohijos?* (Plataforma Editorial, 2018). Habitualment, comparteix les seves idees al bloc Educa2 i col·labora al Magazine de La Vanguardia. Hi hem parlat sobre aquests nens amb agenda de ministre que van de l'escola a anglès, d'anglès a matemàtiques, de matemàtiques a ioga, i arriben a casa quan ja és fosc i sense temps per a jugar o parlar amb els pares.

—Quan neixen els nens, ja ens avisen que cal agafar-los a tota hora i que no es poden deixar plorar gens... Comença la construcció del sentiment de culpa i l'exigència de sobreprotecció?

—Quan tens un fill, l'instint és protegir el nen. Agafar-lo, donar-li el pit o el biberó. Estar amb ell, amanyagar-lo, petonejar-lo i cuidar-lo molt. Els nadons són més forts que no ens pensem. Però és normal que tinguem aquest instint. Una altra cosa és quan allarguem molt de temps aquesta actitud. Fa temps vaig fer un reportatge sobre la lactància prolongada. Una psicòloga em va explicar que 'educar és deixar anar'. Per educar, cal aprendre a deixar anar el fill progressivament. No és igual un nadó de sis mesos que un nen de sis anys. Educar és deixar anar amb amor i oferir eines al fill perquè sigui independent. És aquí on falla l'estil de criança. Avui ens fan creure que per ser bons pares hem de sobreprotegir els fills. Que hi hem d'estar constantment a sobre. I els hem d'atendre de manera desmesurada. Que els hem de resoldre els problemes sistemàticament. I no tan sols això, sinó que ens hem d'avançar als seus problemes. I això porta a un estrès molt gran a les famílies.

—Confonem estimar els fills amb fer-los la vida fàcil i sense frustracions?

—Exacte. Aquesta és la confusió. Estimar un fill és també dir-li que no. Estimar un fill és confiar en les seves capacitats. Cal entendre que els fills poden fer moltes coses sense la nostra ajuda. Això també és estimar. Hem d'aprendre a estimar sense sentir-nos culpables i sense tenir la impressió que ens jutgen constantment com fem de pares. Els pares perfectes no existeixen. Hem de voler ser uns pares raonablement bons.

—Qui són els 'hipernens' que analitzeu al llibre?

—Són el producte d'una criança intensiva que va sorprendre als Estats Units a final del segle passat, quan la primera fornada de 'mil·lenials' va arribar a la universitat. Els responsables de les matrícules universitàries van quedar sorpresos quan van veure que els alumnes començaven a anar-hi acompanyats dels pares, que els ajudaven en tot. Els omplien els formularis d'inscripció, els deien on havien d'anar, demanaven la informació en nom seu... Aleshores van començar a aparèixer articles sobre aquest fenomen als principals diaris nord-americans. La competitivitat nord-americana és prou coneguda. I sabem que totes les tendències que comencen allà acaben arribant al nostre país.

—Això és producte de la hiperpaternitat?

—La hiperpaternitat és una altra forma de competir, en què el fill es veu com un producte, un signe d'estatus i una manera de reflectir les ambicions dels pares en els fills. Sempre hi ha hagut els pares-mànager, que volen que el seu fill sigui artista o tenista... Però ara aquesta actitud s'ha estès i cada vegada és més habitual. Penseu que als Estats Units han començat a néixer escoles per a fer-se adult. Hi van joves que no han après a assumir responsabilitats, actituds i habilitats que necessiten per a la vida adulta. Adulthood Schools, en diuen. Els ensenyen a fer-se el lliit, a plegar llençols, a fer-se el dinar... Perquè no ho han après quan tocava.

—Hi ha estudiants que s'han presentat a una reunió amb el professor universitari acompanyats del pare o la mare...

—Us ho imagineu? Quina inseguretat no transmeten al noi? Li diuen que no pot fer res sense ells. A les xerrades que faig, sempre poso l'exemple dels deures. S'ha normalitzat fer els deures amb els fills. O fins i tot, fer els deures per ells. Si això es fa per sistema, li transmetes que no ho pot fer sense tu. I ho fas amb la millor de les intencions. Però el missatge que rep el nen és evident. I això pot arribar—i de fet, ha arribat de manera preocupant— a les universitats. Quan jo vaig estudiar, ho fèiem tot sols. També ha aparegut la figura de la mare acompanyant a l'examen de selectivitat. Porta entrepans, aigua, bolígrafs de recanvi... Si ets mare i veus que n'hi ha d'altres que acompanyen els seus fills a fer l'examen, penses que potser tu també ho hauries de fer. Perquè així potser li anirà millor l'examen. Si no ho faig, seré una mala mare... I es produeix un efecte dominó. És un error perquè els fills han d'aprendre a superar els obstacles, les dificultats i les frustracions.

—Al llibre parleu dels efectes negatius de la 'criança d'aferrament'...

—Una cosa és que els nens, en els seus primers mesos de vida, necessitin establir un vincle efectiu amb un cuidador. Això és una cosa prou estudiada i amb efectes beneficiosos. Però s'ha deformat la teoria de l'aferrament o de creació del vincle i ara es parla de la 'criança d'aferrament' i se n'ha fet una ideologia. Has de seguir unes normes determinades: part natural, lactància sine die, dormir amb els nens, carregar els nens enganxats al cos... I es crea

una imatge que, si no fas tot això, no cries amb estima i no crees vincle amb els fills. Em sembla molt pervers, això.

—Genera un sentiment de culpa.

—És clar. I es quantifica una cosa que no és quantificable, com el vincle emocional amb els nens. És intangible. Pots tenir un vincle molt gran amb el teu fill i donar-li el biberó, dormir cadascú al seu llit i portar-lo al cotxet. Una cosa no té res a veure amb l'altra. Però la ideologia ha anat substituint el sentit comú.

—I amb unes conseqüències clarament negatives i desiguals per a les mares?

—Sí. Normalment, aquests moviments fan que la dona sigui la responsable principal de la criança. És ella qui té el pit, qui ha parit, qui dorm amb el fill i qui l'acompanya a tot arreu. I això té molt a veure amb moments de crisi econòmica. Quan no hi ha feina, la dona cap a casa i amb temps per ocupar-se dels nens. És un retrocés en les victòries del feminisme. Havíem aconseguit que els pares fossin responsables de la criança dels fills. Quan esperes un fill o quan l'acabes de tenir, ets vulnerable emocionalment. Més sensible, com és lògic. I aquesta ideologia i els seus propagadors s'aprofiten d'aquest moment per fer sentir culpable i exercir aquest xantatge emocional. Si no fas una 'criança d'aferrament', no crearàs un vincle emocional amb el teu fill, diuen. I així es liquiden anys i anys d'acumulació d'aprenentatges i el sentit comú. Ara s'educa a cop de Google i potser hauríem de fer més cas dels nostres pares.

—També volem que els nens siguin uns genis a cinc anys... Quines conseqüències té aquest excés d'extraescolars? D'entrada, han deixat de jugar.

—Per mi, aquesta és la pitjor conseqüència, perquè aquest que converteix la infantesa en un camp d'entrenament. I es basa en uns quants neuro-mites. Si et diuen que és fins als tres anys que els nens poden aprendre idiomes i que després ja és molt més difícil, els apuntes a fer anglès i el que calgui a la llar infantil. És cert que és quan es fan connexions neuronals importantíssimes, però se'n continuen fent per molt temps. Et diuen coses d'aquestes, et poses nerviosa, veus que el nen del veí fa Aloha (l'últim mètode de moda per a aprendre matemàtiques), i l'acabes apuntant a tot el que calgui. I el resultat són nens sense tardes lliures i que ja comencen a estar cremats per aquesta marató setmanal. I mares, especialment, que passen el dia amunt i avall mirant de combinar agendes. I sense temps per jugar, que és la millor activitat extraescolar.

—El joc té virtuts, com aprendre a no frustrar-se...

—Jugar és fonamental per a aprendre. I diuen que és la forma de viure dels nens. Si us demano quins bons records teniu de la infantesa, segur que estan relacionats amb el joc. Jugant aprenem a tolerar la frustració, aprenem a perdre, a equivocar-nos, a treballar en equip, a ser creatiu. I ho passem bé. Hem de reivindicar que els nens juguin més.

—La família no pot ser una institució democràtica?

—Ara és una tendència pensar que s'ha de preguntar tot als fills. Amb la idea que, si no ho fem, som autoritaris. La família no ha de ser una dictadura, però hi ha una jerarquia, amb els pares al capdamunt. Som les persones responsables i adultes que hem decidit tenir fills les qui hem de prendre les decisions. Si al fill de tres anys li demano constantment què vol sopar, quan es vol banyar, on vol anar de vacances, no faig de mare. I li dono una responsabilitat que no li pertoca. Hem de donar unes pautes als fills. Però hi ha pares que demanen als fills a quin

restaurant volen anar. Hi ha qui ho ha volgut justificar com una reacció després del franquisme i d'uns anys de societat opressiva. Però aquest fenomen es dona també a Suècia i allà Franco no hi va fer res. És un model de família permissiva on qui acaba dictant què s'ha de fer és el nen.

—Denunciem aquest model d'hiperprotecció, però també hi ha el fenomen de la dimissió dels pares, que pretenen que sigui només l'escola qui s'ocupi d'educar els seus fills. Una mestra em posava l'exemple del cas d'una mare que portava el nen amb pijama i una bossa amb la roba a l'escola perquè no s'havia volgut vestir...

—Els nens han d'aprendre coses a l'escola, però l'educació es fa a casa. Hi ha una por terrible dels pares de dir que no als nens. No volen que tinguin cap trauma. No els volen forçar. Si no es vol vestir, que no es vesteixi. I ja ho arreglaran a l'escola. És molt fort portar un nen sense vestir a l'escola. Mireu, l'altre dia vaig llegir que a Anglaterra ha emergit una figura que ensenya els teus fills a dormir. És fort. Algú que ve a casa a l'hora d'anar a dormir per ensenyar els nens a dormir. Mentrestant, els pares poden sopar tranquil·lament o fer l'activitat que vulguin. Ho trobo terrible. Ensenyar els fills a adormir-se bé cada vespre és feina dels pares. Però és cert que, d'una banda, hi ha l'obsessió pel nen que explico al llibre i, d'altra, la dimissió dels pares a fer coses tan bàsiques com ensenyar els nens a dir bon dia i gràcies. Hi ha molt pocs nens que saludin i donin les gràcies. S'ha instal·lat aquesta idea que ho pots subcontractar tot. I les escoles carreguen una responsabilitat en coses que no els toca. Però a la vegada, els mestres estan més qüestionats que mai.

—Molts pares qüestionen l'autoritat del mestre?

—Als grups de WhatsApp dels pares de la classe es veu clarament. I hi ha mestres que expliquen coses completament surrealistes. La gent vol poder però no responsabilitat.

—Pares helicòpter, pares piconadora, pares guardaespalles, pares tigre, pares mànager... Què és tot això?

—Sí. Hem detectat que hi ha pares helicòpter, pares piconadora, pares guardaespalles, pares mànager i pares entrepà... Són figures que ens serveixen per a explicar casos prototípics de pares. Poden ser caricatures, però ajuden força a explicar-nos. Per exemple, la idea de pares helicòpter va aparèixer els anys seixanta, quan un psicòleg d'adolescents va quedar sobtat perquè un pacient li va dir que no aguantava més de tenir la mare sempre sobrevolant per damunt com un helicòpter. Doncs aquesta idea ja fa cinquanta anys que circula. Hi ha el pare piconadora, que prepara el camí per al nen i no el nen per al camí. Els pares mànager són espantosos. Són aquells que volen que el seu fill sigui el pròxim Messi. I estan a sobre del nen i de tothom perquè el seu fill acabi al Barça. Hi ha els pares guardaespalles, que no permeten que es qüestionin res del que fan els seus fills perquè 'ells mai no s'equivoquen'. I també hi ha el pare entrepà.

—Qui són els pares entrepà?

—Me'ls va detectar un antropòleg anglès que viu a Barcelona. Són aquells que van darrere el nen amb l'entrepà, al parc i a on sigui. Són una mena d'ombra dels nens, que tenen algú a disposició per si volen fer una mossegada de l'entrepà. És una hiperpaternitat molt discreta, que no deixa de ser aquesta sobreprotecció de la criatura. No fos cas que volgués fer una mossegada i no tingués l'entrepà a punt.

—Tot plegat es converteix en una pressió constant als nens, però també un estrès dels pares.

—Aquesta criança tan intensiva porta ansietat a tothom, pares i fills. Són els nens consentits de tota la vida, als qui els donen tot, els consenten, els sobreprotegeixen, però tenen dos factors extra: l'ansietat dels pares perquè el fill ha de triomfar i la pressió al nen perquè sigui la repera. Les dades són preocupants. Als Estats Units, el 60% dels alumnes de secundària han patit ansietat extrema durant el curs. A l'estat espanyol, s'ha publicat un estudi del Pla sobre les drogues que diu que un adolescent de cada sis ha pres ansiolítics abans d'un examen o per una ruptura sentimental. Ho trobo molt significatiu. Per primera vegada, els tranquil·litzants superen l'alcohol i el tabac com a primera droga dels nens. Això és preocupant. Ens hauria de fer pensar una miqueta.

—Quin panorama!

—Aquest model de criança produeix nens amb una contradicció important: d'una banda, són nens L'Óreal, que se'n diu: amb una inflada noció d'ells mateixos (a prop del narcisisme) perquè, des de ben petits, han estat el centre de l'univers familiar, se'ls ha donat tot, preguntat tot, fet tot per ells. S'esperen grans coses d'ells. Però, d'una altra banda, com que els fan tota la feina (que no sigui que s'equivoquin), això els fa molt insegurs, poc autònoms i amb pànic d'equivocar-se. Tot plegat, una barreja explosiva.